

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Kfv.VI.38.026/2017/8.

A tanács tagjai: Dr. Sperka Kálmán a tanács elnöke, Dr. Mudráné dr. Láng Erzsébet előadó bíró, Dr. Sugár Tamás bíró

A felperesek: I.rendű felperes neveI. rendű
III.rendű felperes neveII. rendű

A felperesek képviselője: Dr. ... ügyvéd (fél címe 4)

Az alperes: alperes neve(fél címe 3)

Az alperes képviselője: Dr. ... jogtanácsos

A per tárgya: gyámügyben hozott közigazgatási határozat
felülvizsgálata

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: a felperesek

A felülvizsgálati kérelem száma: 15.

Az elsőfokú bíróság neve, határozatának kelte és száma: Nyíregyházi
Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2017. július 5-én kelt
10.K.27.188/2017/14. számú ítélete

Rendelkező rész

A Kúria a Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság
10.K.27.188/2017/14. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi a felpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen
fizessenek meg az alperesnek 50.000.- (ötvenezer) forint
felülvizsgálati eljárási költséget

Kötelezi a felpereseket, hogy egyetemlegesen fizessenek meg az
államnak felhívásra 70.000.- (hetvenezer) forint felülvizsgálati
eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] I. és II. rendű felperesek a szülei a Kisvárdán 2015. február 23-án született kiskorú A gyermek a születését követően a Felső Szabolcsi kórház újszülött osztályán a BCG oltást kapta meg és ezt követően az életkorhoz kötött kötelező oltások közül egyet sem.
- [2] A alperes neveKisvárdai Járási Hivatala Népegészségügyi Osztálya (a továbbiakban: népegészségügyi osztály) 2015. július 28-án hivatalból eljárást indított kiskorú ... védőoltása beadása ügyében. Többször hivatalosan felszólította felpereseket, hogy a kiskorú gyermekük oltását pótolják, azonban ezek a felhívások eredménytelenek maradtak. Ezt követően 2016. július 21. napján határozattal elrendelte, hogy az I. és II. rendű felperesek, mint a kiskorú szülei jelenjenek meg a házi gyermekorvosnál az elmaradt életkorhoz kötött védőoltások megkezdése céljából, illetőleg távolmaradásukról elfogadható módon adjanak igazolást.
- [3] A felperesek fellebbezése nyomán eljáró alperes neveNépegészségügyi Főosztály Járványügyi Főosztálya 2016. november 11. napján meghozott SZ/91/01428-4/2016. számú határozatával részben akként változtatta meg az elsőfokú határozatot, hogy kötelezte a felpereseket gyermekükkel a házi gyermekorvos rendelésén megjelenni az életkorhoz kötött kötelező védőoltások tekintetében az oltottsági állapot megállapítása vagy megkezdése pótlása céljából. Ha ez már megtörtént vagy a gyermek mentességet kapott, erről megfelelő dokumentumokat bemutatni az oltóorvosnak.
- [4] Felperesek a másodfokú határozat ellen bírósághoz fordultak, amelynek eredményeképpen a Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 10.K.27.029/2017. szám alatt hozott jogerős ítéletével a keresetet elutasította. Megállapította, hogy az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) 57-59. §-ai törvényi szinten rögzítik a védőoltások kapcsán azok kötelezőségét, amelyre tekintettel minden gyermeknek meg kell kapnia a védőoltást, hogy ne legyen vírus, illetve baktérium hordozó. A közérdekből az érintett személy túrni köteles a védőoltás foganatosítását, kivéve ha orvosi dokumentumok igazolják, hogy a gyermek arra nem alkalmas. A felperesek azonban ezen őket terhelő bizonyítási kötelezettségnek és a hatósági eljárás során az őket terhelő együttműködési kötelezettségüknek nem tettek eleget.
- [5] Mindezen közben a Vas megyei Védezői Szolgálat jelzése alapján a alperes neveKisvárdai Járási Hivatal Hatósági és Gyámügyi Osztálya (a továbbiakban: gyámhatóság) a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX.10.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Gyer.) 84. § (1) bekezdése alapján hivatalból eljárást indított kiskorú védelembe vétele tárgyában.
- [6] Tekintettel a felperesek által megjelölt különböző tartózkodási helyekre, több különböző városban, településen (Kisvárdá, Kemecse, Vas megye) működő gyámhatóság, illetve családsegítő és

gyermekjóléti szolgálat számos eljárási cselekményt végzett, illetve kísérelt megtenni, ennek keretében a gyermek környezetéről, fejlődéséről, egészségi állapotáról tájékozódni. Ezen eljárás során derült fény egyebek mellett arra, hogy dr. ... gyermekorvos a csecsemőt összesen három alkalommal látta. Bár addig a fejlődésében nem látott problémát, azonban a szülők az utolsó alkalommal (2015. május 27-én) kijelentették a gyermeket a praxisból azzal, hogy Budapestre kívánják vinni egy homeopátiás orvoshoz, aki felír valamilyen gyógyszert, ami csökkenti a védőoltások elmaradásának esetleges mellékhatásait. Az OEP-től kapott 2016. november 18-i tájékoztatás szerint a gyámhatóság megállapította, hogy a szülők, miután a gyermekorvostól kijelentették a gyermeket, más gyermekorvost nem kerestek fel, a TAJ számát nem regisztrálták.

[7] Miután a szülők 2016. december 15-én a népegészségügyi osztályon bejelentették, hogy a védőoltás beadására vonatkozó másodfokú határozatban foglalt kötelezettségnek nem tudnak eleget tenni külföldi tartózkodásra tekintettel, így az illetékesség is megszűnik, a gyámhatóság 2017. január 5-én meghozott SZ/0662/12408-21/2016. számú határozatával kiskorú ...t védelembe vette. Kötelezte I. és II. rendű felpereseket, hogy az esetmenedzserrel és a családsegítővel működjenek együtt, és az egyéni gondozási nevelési tervben foglaltakat tartsák be.

[8] A határozattal szemben a felperesek fellebbezést nyújtottak be. A másodfokú eljárás során ismét több eljárási cselekmény történt, illetve arra vonatkozó kísérlet. Végül 2017. március 9-én tárgyalás tartására került sor, melyre csak a II. rendű felperes jelent meg. Közölte, hogy az anya a gyermekkel külföldön tartózkodik. Egy írásos beadványt csatolt, amelyben az I. rendű felperes akként nyilatkozott, hogy a kiskorú gyermekével huzamosabb időn keresztül életvitelszerűen külföldön tartózkodik. A hatóságok felé bejelentési kötelezettség nem terheli. A II. rendű felperes előadta, hogy 2016 decemberében költözött el a háztartásából az anya a gyermekkel. A házi orvos és házi gyermekorvos megnevezésére kitérő választ adott. Megtagadta a válaszadást abban a tekintetben is, hogy a gyermeke részére a védőoltást beadatták-e 2016 decemberéig, amíg a gyerek a saját háztartásában nevelkedett.

[9] Az alperes 2017. március 16. napján meghozott SZ/112/00203-49/2017. számú határozatával a Kisvárdai Járási Hivatal határozatát megváltoztatta és kiskorú gyermeket ideiglenes hatállyal elhelyezte a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Gyermekvédelmi Igazgatóság és Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat Nevelőszülői Hálózatában tevékenykedő ... nevelőszülő háztartásába. Az ideiglenes hatályú elhelyezés kezdő időpontját 2017. március 17. napján határozta meg azzal, hogy a gyermek ideiglenes gondozási helyére viteléről az alperes gyámügyi és igazságügyi főosztálya gondoskodik. Rögzítette, hogy a felperesek gondozási, nevelési joga az ideiglenes hatályú elhelyezés alatt szünetel.

[10] A döntést a gyermek jogairól szóló New Yorkban 1989. november 20-án kelt egyezmény kihirdetéséről szóló 1991. évi LXIV. törvény 3. cikk

1. pontjára, a nemzetközi magánjogról szóló 1979. évi 13. számú törvényerejű rendelet 45. § (1) bekezdésére, a gyermekek védelméről, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) 4. § (4) bekezdésére, 5. § n) pontjára, 12. § (1)-(4) bekezdés e) pontjára, 17. § (1) bekezdésére, 68. § (1)-(3) bekezdésére, 72. § (1) bekezdésére, 73. § (1) bekezdésére, 130. § (1) bekezdésére, 13/A. § (1) bekezdésére, 135. § (1) és (2) bekezdésére, az Eütv. 21. § (1a) bekezdése, 81. § (3) bekezdése, valamint az egészségügyi alapellátásról szóló 2015. évi CXXIII. törvény (a továbbiakban: EÜ alapellátási tv.) 8. §, 13. § (5) bekezdésére, valamint a Gyer. 11. § (1) bekezdésére, 30/G. §-ára, 82. §-ára, 84. §-ára, 85. §-ára, 95. § (1) bekezdésére, valamint a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 6. §-ára, 101. § (5) bekezdése rendelkezéseire alapította. Az alperes szerint az ügyben a joghatóság, a hatáskör és az illetékesség az eljárt szervek vonatkozásában aggálytalanul fennáll tekintettel arra, hogy az I. rendű felperes 2017. március 5-én kelt nyilatkozata nem hitelt érdemlő bizonyíték arra, hogy az anya a gyermekkel külföldön tartózkodik.

[11] Az alperes megállapította, hogy a szülők kiskorú gyermeküket súlyosan veszélyeztették. Az anya 2015. év elején lemondott a védőnői gondozásról. Ugyanakkor 2015. augusztus 1-től hatályos EÜ alapellátási tv. 13. § (5) bekezdés alapján köteles lett volna a védőnővel együttműködni a gyermek egészséges fejlődése érdekében, akkortól már nem volt lemondható a védőnői gondozás. A szülők a gyermekük számára nem biztosították a gyermekorvosi, házi gyermekorvosi ellátást. Ennek keretében a gyermek szűrővizsgálatokon való részvételét, illetőleg a védőoltások beadatását. Nem neveztek meg orvosi véleménnyel alátámasztottan olyan okot, ami ez alól mentesítené őket. A szülők nem igazolták azt, hogy a gyermekük a védőoltást megkapta és ezzel a magatartással a gyermekük egészségét súlyosan veszélyeztették. A szülők a család- és gyermekjóléti központokkal nem voltak együttműködőek. 2015 júniusát követően többszöri családlátogatás, írásos jelzés ellenére sem vették fel a kapcsolatot, sem telefonon, sem személyes tájékoztatás, családlátogatás időpontjára való egyeztetés céljából. A szülők a gyámhatósággal sem működtek együtt, a Kemecsei Járási Hivatal általi idézésekre nem jelentek meg, illetve nem tettek érdemi nyilatkozatot.

[12] A másodfokú eljárás során beszerzett bizonyítékok és a súlyos veszélyeztető tényezők ismeretében az elsőfokú gyámhatóság határozatával elrendelt védelembé vétel nem elegendő a gyermek veszélyeztetettségének megszüntetéséhez. Érvelése szerint a Gyer. 95. § (1) bekezdés a) pontja, illetve a Gyvt. 130/A. § (3) bekezdése szerinti súlyos veszélyeztetettségre tekintettel a gyermek ideiglenes hatályú elhelyezése indokolt. A szülő részéről nem várható tevőleges együttműködés, mivel nem árulják el a gyerek pontos tartózkodási helyét. Magatartásuk más veszélyeztető ok

fennállását is feltételezi. A gyámhivatal feladata ennek megelőzése. A gyámhivatalnak a gyermek mindenek felett álló érdekében kell eljárnia.

A kereseti kérelem

- [13] A felperesek keresetükben kérték a határozat hatályon kívül helyezését, anyagi és eljárási jogszabálysértésekre is hivatkozással. Állították, hogy a magyar közigazgatási szerveknek nem volt joghatósága, illetve nem tettek eleget tényállás-tisztázási kötelezettségüknek, a határozat nem felel meg a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 339/B. §-ban foglaltaknak, az megalapozatlan. Sérti a Gyvt. 5. § n) pontját, 7. § (1) bekezdését, 2. § (2) bekezdését, 72. § (1) bekezdését, a Ket. 50. § (1) bekezdését, 1. § (2a) pontját, 2. § (3) bekezdését, és a 3. § (2) bekezdés b) pontját.

Az elsőfokú ítélet

- [14] A Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság jogerős ítéletével a keresetet elutasította. Rögzítette, hogy az alperesi határozat szerint a kiskorú veszélyeztetettsége fennáll, az elsőfokú gyámhatóság által elrendelt védelembé vétel nem elégséges intézkedés a gyermek testi fejlődése értelmében, e helyett szükség volt az ideiglenes nevelésbe vételre. A felperesek e megállapítást vitatva fordultak a bírósághoz. A Pp. 324. § (1) bekezdés szerint alkalmazandó Pp. 164. § (1) bekezdése szerint a kereseti állításai bizonyítása a felpereseket terheli.
- [15] A bíróság hangsúlyozta, hogy a gyámhatósági eljárás során a felpereseknek a bizonyítékokat - ha vannak - az őket terhelő együttműködési kötelezettség és saját érdekük alapján kellett volna a hatóság elé tárniuk. Azzal ugyanakkor egyetértett a bíróság, amennyiben a felperesek a fentieknek nem tudnak vagy nem képesek eleget tenni, úgy a gyámhatóságra hárul annak törvényi kötelezettsége - a Ket. 50. § (1) bekezdés és a Pp. 336/A. § (2) bekezdés szerinti szabályozásból következően -, hogy a tényállást a szükséges körben megállapítsa. A bíróság szerint az alperes a hatósági eljárása során a fenti törvényi kötelezettségének a rendelkezésre álló törvényes eszközökkel messzemenőleg eleget tett.
- [16] Kiemelte a bíróság, hogy a Pp. 339/A. §-ára tekintettel, a II. rendű felperes által a bírósági tárgyalás során csatolt szlovák nyelvről magyarra fordított orvosi dokumentum és a tárgyalás berekesztését követően csatolt beadvány és annak melléklete nem volt figyelembe vehető.
- [17] Kifejtette, hogy a magyar közigazgatási szerveknek az eljárás lefolytatására joghatósága fennállt, figyelemmel az alperes által több alkalommal is beszerzett, a lakcímnnyilvántartásból kapott adatokra. Kétségtelen, hogy a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény 5. § (2)

bekezdése szerint a lakcím egyben azt jelenti, hogy törvényi vélelem van arra, hogy az adott személy életvitelszerűen a bejelentett lakcímen él. Ez egy megdönthető vélelem, azonban ennek megdöntéséhez az I. rendű felperes azon 2017. március 5-én kelt írásbeli nyilatkozata, mely szerint külföldön tartózkodik, nem elegendő.

- [18] További eljárási kifogásokat sem talált alaposnak a bíróság, így azt, hogy a meghallgatási jegyzőkönyv azért ne lenne a tényállás megállapításának alapjául felhasználható, mert azt a II. rendű felperes nem írta alá. Nincs a Ket.-ben olyan rendelkezés, hogy a felperesek, mint ügyfelek által a jegyzőkönyvet „jóvá kellene hagyni”. A jegyzőkönyv a Ket.-ben foglalt követelményeknek (Ket. 39. § (1), (2), (6) bekezdés) megfelelt.
- [19] Nem valós az sem, hogy az I. rendű felperes személyes meghallgatása ne történt volna meg, ugyanis 2016. december 5. napján a gyámhatóság előtt I. és II. rendű felperesek megjelentek, ahol kifejtették, mely szerint nincs jogalapja a veszélyeztetettség megállapításának. A bíróság szerint nincs olyan törvényi kötelezettsége a közigazgatási szervnek, hogy a Gyvt. 128. § alapján a szülőket többször hallgassa meg. E mellett a bíróság a bizonyítékok körében hangsúlyosan értékelte a felpereseknek a közigazgatási eljárásban benyújtott beadványait, amelyek kimerítő bizonyítékul szolgálnak, hogy a felperesek az ügy kapcsán milyen álláspontot foglaltak el.
- [20] A bíróság meggyőződött arról, hogy közigazgatási szervek mindent megtettek a tényállás tisztázási és bizonyítási kötelezettségük körében. Nincs olyan eljárási szabálysértés, amely a határozat hatályon kívül helyezése, illetve új eljárásra elrendelésének alapjául szolgálhatna.
- [21] A felperesek által hivatkozott anyagi jogi jogszabálysértések sem megalapozottak. Együttműködési kötelezettség terhelte a felpereseket és ennek ellenére sem az egészségügyi szervekkel, sem a család és gyermekvédelmi központtal, sem pedig a gyámhatósággal nem működtek együtt. A peradatok szerint 2015. május 27-én látta utolja a gyermekorvos a gyermeket, ezt követően a gyermek gyakorlatilag eltűnt úgy a Népegészségügyi Osztály (védőnők, gyermekorvos, tiszti főorvos), mint pedig a gyámhatóság elől. Az azóta eltelt idő alatt semmiféle hatóság nem bír ismerettel arról, hogy a gyermek milyen egészségi állapotban van. Nem kétséges, hogy az EÜ alapellátási tv. 2015. augusztus 1-től hatályos 13. § (5) bekezdése szerint a védőnővel való együttműködés kötelező volt.
- [22] Idézte a bíróság a Gyvt. 5. § n) pontjában foglalt veszélyeztetettség fogalmát és az Eütv. 58-59. §-ait, amelyek törvényi szinten rögzítették a védőoltások kapcsán a kötelezőséget és ezt egyébként a felperesek által hivatkozott alkotmánybírósági határozat is megerősítette. Felhívta a Gyvt. 72. § (1) bekezdés a), b), c) pontját, rögzítve, hogy az ideiglenes nevelésbe vételre csak rendkívül indokolt esetben kerülhet sor. Hangsúlyozta, az arányosság elve azt jelenti, hogy a Gyvt. rendszerében azt az

intézkedést kell választani, amely alkalmas arra, hogy az érintett személyek a jogszabályi előírások tiszteletben tartása mellett, a jogszabályi előírásoknak megfelelő magatartást tanúsítsanak.

- [23] A bíróságnak a törvényességi felülvizsgálat körében a mérlegelési jogkörben hozott határozatok bírósági felülvizsgálatára vonatkozó rendelkezéseket kell betartani (Pp. 339/B. §). Azt kell vizsgálni, hogy a hatóság megtartotta-e az eljárására vonatkozó szabályokat, továbbá az elvégzett mérlegelése, bizonyítékok értékelése kellően megalapozott és logikus érvelésen nyugszik-e. A bíróság megállapította, hogy a hatóság ezen kötelezettségének eleget tett, mert részletesen vizsgálta a beszerzett bizonyítékokat, azok tartalmát, súlyát, egymáshoz való viszonyát. A bíróság megítélése szerint ilyen körülmények között az alperes képviselte a gyermek helyes érdekét egyrészt akkor, mikor a védőoltás beadására kötelező határozatot hozott, másrészt akkor, amikor a védelembe vétel helyett a gyermek ideiglenes nevelésbe vételét rendelte el ez okból.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [24] A jogerős ítélettel szemben a felperesek terjesztettek elő felülvizsgálati kérelmet. Kérték a bíróság ítéletét és mindkét fokú közigazgatási határozatot hatályon kívül helyezni, a bíróságot, valamint az eljáró közigazgatási hatóságokat új eljárásra és új határozat meghozatalára utasítani, mert a bíróság és az eljáró közigazgatási szervek, mind eljárási, mint pedig anyagi jogi jogszabályt sértettek.
- [25] A felülvizsgálati kérelemben részletesen rögzítették a felperesek a történeti tényállást. Előadták, hogy a bíróság helytelenül alkalmazta a Pp.164. § (1) bekezdését és a 336/A. § (2) bekezdését. A bizonyítási terhet jogszabályellenesen terhelte a felperesekre, figyelemmel a Pp. 3. §-ban és a 141. § (2) és (6) bekezdésben foglaltakra, mert az eljárás során a felperest nem tájékoztatta arról, hogy a bizonyítás milyen kérdéskörben terheli és milyen bizonyítékokat fogad el a bíróság. A bíróság helytelenül értelmezte a Pp. 339/A. §-át is, az ugyanis nem zárja ki a tárgyaláson új bizonyítékok előterjesztését. Márpedig a bíróság a felperes által tárgyaláson és tárgyalás berekesztése után csatolt bizonyítékokat kizárta a bizonyítékok köréből, így a csatolt szlovák nyelvről magyarra fordított, a kiskorú egészségügyi állapotára vonatkozó orvosi dokumentumot. Ugyancsak nem vette figyelembe a felperesek által a tárgyalás berekesztését követően csatolt, az I. rendű felperes és kiskorú ... 2016. december hónaptól fennálló külföldi tartózkodási helyét igazoló teljes bizonyító erejű magánokiratot. Helytelenül nem fogadta el a bíróság annak tényét, hogy a I. rendű felperes és a kiskorú külföldön van, azt valótlanul minősítette bujkálásnak és az együttműködési szándék hiányának. A jogerős döntést hozó hatóság a tényállást nem helyesen állapította meg, megsértette a Ket. 2. § (3) bekezdését, a bíróság pedig a Pp. 206.

§ (1) és (2) bekezdésében foglaltakat.

- [26] A bíróság helytelenül ítélte meg tárgyalási jegyzőkönyvekkel kapcsolatos felperesi kereseti kérelemben foglaltakat, mint ahogy azt is, hogy a másodfokú hatóság által készített jegyzőkönyvek maradéktalanul megfelelnek a jogszabályi feltételeknek. Figyelmen kívül maradt, hogy a felperesi állítás szerint azok lényeges körülményeket nem tartalmaznak, vagy nem úgy ahogy történt.
- [27] Az együttműködési kötelezettséggel kapcsolatosan vitatták, hogy mulasztás terhelné a felpereseket. Külön kitértek a védőnővel és a gyámhatósággal való együttműködésre. A gyámhatósággal való konfliktus, illetőleg a felek közötti viszony megromlását a jegyzőkönyvezés körüli problémákra vezették vissza. Kifejtették, hogy 2015. februárban még jogszerűen mondhattak le a védőnői szolgálatról. Ez csak 2015. augusztusban vált jogellenessé és 2017. január 1-től minősül súlyos veszélyeztető oknak, amit egyébként nem lehet visszamenően alkalmazni. A Ket. 105. § (1) bekezdés szerint pedig mérlegelési jogkörben nem lehetett volna súlyosabb döntést hozni, mint ami az elsőfokú határozatban volt.
- [28] Tévesen állapította meg a bíróság, hogy a másodfokú hatóság eleget tett a Ket. 72. § (1) bekezdés e) pontjában foglalt indokolási kötelezettségének. Nézetük szerint az oltási kötelezettség megtagadása egy szabálysértés. A szabálysértési felelősség bizonyítása a szabálysértési hatóságot terheli. Senki sem kötelezhető az ártatlansága bizonyítására.
- [29] A bíróság figyelmen kívül hagyta, hogy a másodfokú hatóság lehetőséget sem adott a szülőknek arra, hogy a 2017. március 27-én hozott bírósági ítéletben foglaltakat önként teljesítsék, hiszen az a gyermek kiemeléséről mindenféle előzetes figyelmeztetés nélkül már az ítélet meghozatala előtt döntött. A fentiekből egyértelműen következik, hogy a bíróság irat- és jogszabályellenesen állapította meg, a másodfokú hatóság eleget tett a szükségesség és arányosság követelményének. Mellőzte értékelni, hogy a másodfokú hatóság határozatával megsértette a Gyvt. 7. § (1) bekezdését.
- [30] A bíróság jogszabályellenesen mondta ki, hogy a másodfokú hatóság helyes értelmezéssel állapította meg az együttműködés és a védőoltások hiánya miatti veszélyeztetettséget. A felperesek ismételten utaltak a LB BKR BH 2009/2029. számú elvi döntésére, az Alkotmánybíróság 39/2007. (VI.20.) AB határozatában foglaltakra és a Gyvt. 7. § (1) bekezdésére, mely szerint a gyermek szüleitől vagy hozzátartozóitól csak saját érdekében törvényben meghatározott esetekben és módon választható el.
- [31] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte. Hivatkozott a felülvizsgálati kérelem elkésettségére, mint eljárási elutasítási okra, érdemben pedig a megalapozatlanságára. Pontról pontra kitért a felperesi hivatkozásokra, azokat cáfolta és egyben jelezte, hogy a szülők elszigetelő életmódja, a gyermek hatóságok és egészségügyi szervek előli elrejtése miatt a rendőrség a gyermek körözését rendelte el.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [32] A Kúria rögzíti, hogy a felülvizsgálati kérelem - figyelemmel a Pp. 104/A. § (1) bekezdésére - nem késett el, ezért azt érdemben vizsgálta, és megállapította, hogy a felülvizsgálati kérelem nem megalapozott.
- [33] A Pp. 275. § (1) és (2) bekezdése szerint a felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének nincs helye. A Kúria a felülvizsgálati kérelem elbírálása során, a felülvizsgálati kérelem keretei között, a rendelkezésre álló iratok alapján dönt. A felülvizsgálat tárgya az elsőfokú jogerős ítélet.
- [34] A Gyvt. 2. § (1) bekezdése értelmében a gyermekek védelmét ellátó helyi önkormányzatok, gyámhatóság, bíróságok, rendőrség, ügyészség, pártfogó felügyelői szolgálat és más szervezetek és személyek e törvény alkalmazása során a gyermek mindenképp felett álló érdekét figyelembe véve, törvényben elismert jogait biztosítva járnak el.
- [35] A Gyvt. 12. § (4) bekezdés e) pontja alapján a gyermek szülője köteles a gyermeke ellátásában közreműködő személyekkel és szervezetekkel, továbbá a hatóságokkal együttműködni.
- [36] A Gyvt. 72. § (1) bekezdés a) és b) pontja alapulvételével, ha a gyermek felügyelet nélkül marad, vagy testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését családi környezete vagy önmaga súlyosan veszélyezteteti és e miatt azonnali intézkedés szükséges, a gyámhatóság [.....] a gyermeket fellebbezésre tekintet nélkül végrehajtható határozatával ideiglenesen, a nevelésre alkalmas, azt vállaló külön élő szülőnél, hozzátartozónál, illetve személynél, vagy ha erre nincs lehetőség 12. életévét be nem töltött gyermek esetén minden esetben a legközelebbi ideiglenes hatállyal elhelyezett gyermekek ellátását is biztosító nevelőszülőnél helyezi el, kivéve, ha egészségi vagy személyiségállapota, ön és közveszélyes magatartása ezt nem teszi lehetővé vagy más okból szükséges az intézményes elhelyezés biztosítása.
- [37] A Gyvt. 5. § n) pontja szerint veszélyeztetettség: olyan - a gyermek vagy más személy által tanúsított - magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza.
- [38] A Gyer. 95. § (1) bekezdés a) pontja szerint az ideiglenes hatályú intézkedést, mint a gyermek érdekében történő azonnali intézkedést megalapozza a gyermek súlyos veszélyeztetettsége.
- [39] A Kúria megállapította, hogy az elsőfokú jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben foglalt okból nem jogszabálysértő. A Kúria a jogerős ítélet indokolásában foglaltakat maradéktalanul osztja. Sem az alperesi sem az elsőfokú bírósági eljárásban az ügy érdemére kiható eljárási jogszabálysértés nem történt, a meghozott ítéleti döntés pedig érdemben megalapozott. A Kúria az ítélet indokolásának ismétlését mellőzve, csupán a felülvizsgálati kérelemben foglaltakra tekintettel az alábbiakra mutat rá:
- [40] A bizonyítási teher telepítésével, az ezzel kapcsolatos

tájékoztatással, a már csak a peres eljárásban csatolt bizonyítékok figyelembevehetőségével kapcsolatos felperesi hivatkozásokkal összefüggésben a Kúria szükségesnek tartja visszautalni az - eredetileg a védőoltások beadatása elmulasztása miatt indult - alapeljárásra, az abban hozott jogerős közigazgatási határozatra és jogerős bírói ítéletre. Ezen előzményi ügy tényállása nagyrészt átfedést mutat a jelenlegivel, hiszen már ott is felmerült az oltás elmaradásával összefüggésben a felperesek együttműködésének hiánya az egészségügyi és gyermekvédelmi szervekkel. Ezen a periratok közt található előzményi ítélet a 4. oldalán idéz a kisvárdai járási hivatal I. rendű felpereshez intézett felszólító leveléből, amely az I. rendű felperest, mint „diplomás egészségügyi dolgozót” kéri arra, hogy jóhiszeműen működjön együtt a hatósággal a gyermek fertőző betegségekkel szembeni védelme és a kényszerű szankciók elkerülése érdekében.

- [41] A bíróság pedig az ítélet indokolása során arra mutatott rá, hogy a védőoltások kapcsán egyenlő bánásmód van, minden gyermeknek meg kell kapnia a védőoltást annak érdekében, hogy ne legyen vírus- illetve baktériumhordozó. Az ítélet által is felhívott egészségügyi tárgyú jogszabályok megalkotása azt a célt szolgálta, hogy az egészségügyi ellátórendszer tejesíteni tudja e téren fennálló, kötelezően ellátandó feladatát. A védőoltásokkal kapcsolatban a szülőknek kell igazolnia megfelelő orvosi dokumentumokkal, ha a gyermekénél ellenjavallt a védőoltás.
- [42] Ezen előzményi ítélet 2017. március 27-én jogerőssé vált, ellene felülvizsgálati kérelmet nem terjesztettek elő, így módon a keresetet elutasító ítélet alapján a felpereseknek végre kellett volna hajtaniuk a jogerős közigazgatási határozatban előírt kötelezettségüket. A felperesek pontosan tudták a teendőjüket, azaz vagy gondoskodnak a gyermek oltásáról vagy orvosi dokumentummal igazolják, hogy az alól felmentést kaptak. A felperesek e kötelezettségüknek nem tettek eleget, minden lehetséges eszközzel élve megghiúsították a végrehajtást, miáltal jelen perbeli ügy messze túlnőtt a védőoltás problémáján. A szülők a gyermeket tudatosan kivonták az egészségügyi és gyermekvédelmi szervek látóköréből, ezáltal kontrollálhatatlanná vált egy 2015-ös születésű kiskorú gyermek egészségi állapota (testi, értelmi fejlődése).
- [43] Ez indította el a gyermekvédelmi szervek törvényi kötelezettségen alapuló intézkedését, és a jelen per alapját képező alperesi határozat meghozatalát. Jelen felülvizsgálat tárgyát képező ítéletében pedig helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a Pp. 164. § (1) bekezdésére tekintettel a perben a felpereseket terhelte annak bizonyítása, hogy az alperesi határozat jogszabálysértő. Amint arra az alperes is utalt, erről a felek már az idézésben tájékoztatást kaptak. Ezen túlmenően is a per iratai kétséget kizáróan támasztják alá, hogy a jogi képviselővel eljáró felperesek pontosan tisztában voltak azzal, milyen okból született a kényszerítő intézkedést tartalmazó határozat, és a következménye

milyen módon hárítható el.

- [44] A felperesek tudattartalmát igazolja, hogy a perben ezzel összefüggésben csatoltak bizonyítékokat, így a gyermek egészségi állapotával, illetőleg tartózkodási helyével kapcsolatban. Ezzel azt kívánták alátámasztani, hogy egyrészt a gyermek egészséges, azaz nem veszélyeztetett, másrészt nincs az országban, tehát a gyermekvédelmi szerveknek nincs joghatósága az ügyben eljárni. Alaptalanul hivatkoztak tehát a jogi képviselővel eljáró felperesek arra, hogy kellő tájékoztatás hiányában nem voltak tudatában a bizonyítandó tényeknek, illetve annak, hogy a bizonyítatlanság terhe rajtuk marad. (A bizonyítékok befogadása vagy kirekesztése, a felhasználhatósága, bizonyító ereje megítélése, a döntésre való hatása azonban egy ettől eltérő, más körben értékelendő kérdés.)
- [45] Rámutat a Kúria arra is, ellentétben a felperesi véleménnyel, önmagában attól, hogy egy közigazgatási eljárás hivatalból indult, a Pp. 336/A. § (2) bekezdése alapján nem fordul meg (vissza) a bizonyítási kötelezettség. Ahhoz, hogy a perben a bíróság az alperest kötelezze a határozatában foglalt tényállítása valóságának bizonyítására, a felperesnek kell megalapozottan hivatkoznia olyan körülményekre, melyek ennek indokoltságát alátámasztják. Jelen esetben ez nem állt fenn, a tényállás hiányos feltárására, a Ket. 50. § megsértésére adat nem merült fel, a határozati tényállás valóságtartalma alappal nem kérdőjeleződött meg.
- [46] A bizonyítékok bíróság általi értékelésével illetőleg mellőzésével kapcsolatban a Kúria arra mutat rá, hogy jelen perben több éve folyó, már jogerős határozatokkal és bírói ítélettel lezárt eljárások eredményeképpen vázolódott fel az a szükséghelyzet, amely miatt a gyámhatóságnak intézkednie kellett. A peradatok alapján az együttműködési kötelezettség elmulasztásából eredő, hosszabb idő óta fennálló veszélyhelyzet, a gyermeknek a hatóságok látóköréből való kivonása oly mértékben volt tény (melyen alapult az alperesi határozat), hogy ezzel szemben a felperesek által a perben bizonyítékként becsatolt, 2015. június 15-én kelt, a gyermek aznapi állapotát mutató szlovák orvosi vizsgálatról szóló igazolás az alperesi határozat jogszerűtlensége alátámasztására nem volt felhasználható, illetve alkalmas. A külföldi tartózkodásra vonatkozó, a tárgyalás berekesztése után benyújtott irat pedig már önmagában ezen körülmény miatt sem volt figyelembe vehető.
- [47] Helyesen járt el a bíróság, amikor az alperesi határozat jogszerűségét a meghozatalakor fennálló már ismert tényállás alapján ítélte meg, mert semmi nem cáfolta, hogy a döntés alapjául szolgáló veszélyeztetettség nem állt fenn, illetve azt sem támasztotta alá semmi, hogy az időközben megszűnt volna. A bíróság a felperes által a bizonyítás körében felhívott perrendi szabályokat nem sértette meg.
- [48] A lakcím igazolással, illetve a külföldi tartózkodással kapcsolatban a Kúria rámutat, hogy az elsőfokú bíróság az ítéletének 10.-11. oldalán részletesen és egyértelműen kifejtette, hogy az alperes joghatósága hiánya nem állapítható meg. Erre

alapítva az eljárás megszüntetésének nincs helye, és megjelölte, hogy mely bizonyítékok értékelésével jutott erre a következtetésre.

- [49] A Kúria ezzel egyetértve rögzíti, hogy az elsőfokú bíróság nem sértette meg a Pp. 206. § (1) és (2) bekezdését. Az elsőfokú bíróság utalva a vonatkozó jogszabályokra ugyancsak helyesen fejtette ki, hogy a közigazgatási eljárásban felvett jegyzőkönyvek attól még szabályszerűek, hogy az ügyfél megtagadta az aláírásukat, e körülményből nem következik, hogy a tényállás megállapításánál figyelmen kívül kellene hagyni. Felperesek részletesen taglalták a jegyzőkönyvezés kérdését, de annak pontos megjelölése elmaradt, hogy mikor és hol született jegyzőkönyv mely oldalán, pontjában található konkrétan milyen tartalmú valótlan tény, melyet megkifogásoltak.
- [50] Mindezek okán az ítélet illetőleg a perben felülvizsgált alperesi határozat vonatkozásában nem merült fel hatályon kívül helyezésre okot adó eljárási jogszabálysértés.
- [51] Az ügy érdemében pedig osztotta a Kúria az elsőfokú bíróság azon megállapítását, hogy a közigazgatási szervek mindent megtettek a tényállás teljes körű feltárására, és az abból levont következtetés, a meghozott érdemi döntés helytálló volt. A másodfokú határozat igen részletesen kifejtette, hogy miért tekinti a szülők magatartását a gyermeket súlyosan veszélyeztető körülménynek.
- [52] A közigazgatási eljárás során beszerzett minden bizonyíték azt támasztotta alá, hogy a szülők nem működtek együtt az egészségügyi szervekkel. Az alapeljárásból ismert, hogy I. rendű felperes már a gyermek születése előtt lemondott a védőnői szolgálatról hivatkozással több különböző településen történő tartózkodására. Az OEP nyilvántartása szerint a gyermek TAJ kártyáját gyermekorvosnál nem adták le (2015. május 27-én történt kijelentés óta). A szülők a védőoltást nem adatták be, noha erre jogerős határozat kötelezte őket.
- [53] A szülők nem működtek együtt a gyámhatósággal sem, idézésre vagy nem jelentek meg, vagy a kérdésekre érdemi nyilatkozatot nem tettek, a környezettanulmány készítését nem tették lehetővé. Az pedig, hogy egy alkalommal iratbetekintésre a szülők a gyermeket is magukkal vitték a gyámhatóságra, nem jelenti azt, hogy a gyámhatóság a gyermek egészségügyi állapotáról meg tudott győződni. Alappal hivatkozott az alperes arra, hogy a gyámügyi ügyintéző egészségügyi ismeretekkel nem rendelkezik.
- [54] A Kúria súlypontilag emeli ki, hogy mind az Alaptörvényben, mind a gyermekvédelmi törvényben alapelvei szinten rögzített kiemelt cél a gyermekek mindenkifelett álló érdeke, amelyet mind a család, mind a hatóságok, és a társadalom minden tagja köteles tiszteletben tartani. A gyermekek családból való kiemelésére kizárólag a törvényben meghatározott okból és indokok alapján kivételes esetben kerülhet sor. A hatóságok, gyermekvédelmi intézmények feladata a gyermekek védelme érdekében azoknak a körülményeknek az alapos feltárása, illetve a gyermekkel és családjával közvetlenül

érintkező személyek jelzése alapján annak megállapítása, hogy a gyermek segítségre szorul-e, illetőleg szükséges-e valamilyen intézkedés a gyermek testi, értelmi, érzelmi fejlődése, illetőleg annak javítása érdekében.

- [55] Az ideiglenes hatályú elhelyezés során a Gyvt. rendelkezései alapján vizsgálni kell a hatóságnak, hogy a gyermek kiemelésére okot adó körülmények olyan mértékűek -e, melyek indokolják a hatósági beavatkozást, intézkedést. Mindenekelőtt azt, hogy a gyermek testi, értelmi, érzelmi, erkölcsi fejlődését veszélyeztető helyzet megállapítható-e. A veszélyeztetettség olyan - a gyermek vagy más személy által tanúsított - magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza.
- [56] A Kúria rámutat, az elsőfokú bíróság helyesen hivatkozott arra, hogy a történetek kimerítik a Gytv. 5. § n) pontjában rögzített veszélyeztetettség fogalmát. A gyermek lényegében eltűnt az egészségügyi és gyermekvédelmi szervek látóköréből, a hatóság nem bír ismerettel a kiskorú állapotáról. Egyébiránt a veszélyeztetettség akár további bizonyítás nélkül önmagában annak okán is fennáll, hogy a szülők a kötelező védőoltás beadását megakadályozták. A szülőknek ehhez önhatalmúlag nem volt joga, továbbá ezen kötelezettségüket jogerős ítélet állapította meg.
- [57] Egyetértett a Kúria az elsőfokú bírósággal abban is, hogy a közigazgatási határozat mérlegelési jogkörben született, és az kielégíti a Pp. 339/B. § szerinti szempontokat. A bizonyítékok mérlegelése kellően megalapozott, logikus érvelésen alapszik.
- [58] Helyesen mutatott rá az ítélet, hogy az arányosság elve azt jelenti, hogy a Gyvt. rendszerében azt az intézkedést kell választani, amely alkalmas arra, hogy az érintett személyek a jogszabályi előírások tiszteletben tartása mellett, annak megfelelő magatartást tanúsítsanak.
- [59] Nem sértette meg az alperes az arányosság követelményét, hiszen mérlegelés tárgya volt, hogy a szülők elzárkózó magatartása mellett a gyermek veszélyeztetettsége megszüntethető-e. Elegendő-e a védelembe vétel vagy indokolt-e a családból való kiemelés. A szülők együttműködésére reális esély nem volt, ennek hiányában a védelembe vétel nem érte volna el a célját, hiszen a cél az együttműködés kialakítása lett volna, melyet a szülők teljes elutasító magatartása ellehetetlenített. Pont azoktól az emberektől zárkóztak el, akik tanúsíthatták volna, hogy nem bántalmazták gyermeküket, testi, lelki, értelmi fejlődését megfelelően biztosítják.
- [60] Alappal utalt az alperes az ellenkérelmében arra, hogy nem hagyta figyelmen kívül a Ket. 105. § (2) bekezdését sem, mert az ideiglenes hatályú elhelyezés nem a szülők részére előírt kötelezettség, hanem egy gyermekvédelmi hatósági intézkedés. Gyermekvédelmi intézkedésekre vonatkozóan nincs olyan jogszabályi rendelkezés, mely megtiltaná, hogy a másodfokú döntést hozó hatóság a mérlegelési jogkörben hozott elsőfokú döntésnél ne alkalmazhatja a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó más hatósági

intézkedést. E körben szükséges utalni a Gyvt. 72. § (1) bekezdésére és a Gyer. 97/A. § (1) bekezdésére.

- [61] A gyámhatósági gyakorlat 2017. január 1. előtt is súlyosan veszélyeztető oknak vélte az egészségügyi alapellátással való együttműködés hiányát. A jogszabály 2017. január 1-től pedig konkrétan is megfogalmazta, hogy az egyéb jelzés hiányában is súlyos veszélyeztető oknak minősül ha a gyermeket gondozó szülő, más törvényes képviselő megtagadja az együttműködést az egészségügyi alapellátást nyújtó szolgáltatókkal, háziorvossal, házi gyermekorvossal, védőnővel, illetve a gyermek gondozása tekintetében a bölcsődei ellátást nyújtó szolgáltatóval, intézménnyel, köznevelési intézménnyel. Az alperes nem alkalmazta jogszerűtlenül visszamenőlegesen a Gytv. 130/A. § (3) bekezdését, mert azt a módosító törvény hatálybaléptető rendelkezése szerint a folyamatban lévő ügyekben is alkalmazni kellett.
- [62] Alappal hivatkozott az alperes arra, hogy a Legfelsőbb Bíróság felperesek által felhívott határozata kiskorú veszélyeztetése, mint büntetőjogi tényállás tekintetében született. A veszélyeztetettség, mint büntetőjogi kategória nem azonos az Gyvt. 5. § n) pontjában foglalt veszélyeztetettség fogalmával. A védőoltás beadása elmulasztása tárgya lehet közigazgatási eljárás vagy szabályszegési eljárásnak is. A Kúria Kfv.II.38.071/2015/4. számú határozata szerint is a védőoltás beadásának megakadályozása veszélyeztető ok, mely megalapozza a gyermek védelembe vételét. Ugyancsak megerősítette az Eütv.-n alapuló kötelezőséget a hivatkozott AB határozat is.
- [63] Osztotta a Kúria az alperes azon érvelését is, hogy a megállapított tények egy súlyosabb hatósági intézkedés, azaz az ideiglenes hatályú elhelyezést alapozták meg, mellyel a gyermek családi környezetből kikerül egy olyan szakemberhez, aki a jogszabályi kötelezettséget betartja. A gyermek családból való kiemelése egy olyan súlyos hatósági intézkedés, mely felülvizsgálata során a hatóság továbbmérlegeli a gyermek családba való visszahelyezésének lehetőségét, mely érdekében már a szülők együttműködést tanúsíthatnak a jelzőrendszer tagjaival.
- [64] Fentiekre tekintettel a Kúria az érdemben helyes elsőfokú ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A döntés elvi tartalma

- [65] *A gyermek családból történő kiemelését és ideiglenes elhelyezését elrendelő hatósági intézkedést eredményezhet, ha a szülő elmulasztja a gyermeke kötelező védőoltásainak beadatását, annak végrehajtását a gyermek elrejtésével akadályozza, és megtagadja az együttműködést az egészségügyi és gyermekvédelmi szervekkel.*

Záró rész

- [66] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése

alkalmazásával tárgyaláson kívül bírálta el.

- [67] A felülvizsgálati eljárásban felmerült alperesi perköltség megfizetésére a Kúria a felperest a Pp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó Pp.78. § (1) bekezdése szerint kötelezte.
- [68] A felülvizsgálati eljárási illetéket az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 50. § (1) bekezdése és a költségmentességről szóló 6/1986. (VI.26.) IM. rendelet 13. § (2) bekezdése alapulvételével a felperes viseli.
- [69] Az ítélet elleni felülvizsgálatot a Pp. 271. § (1) bekezdés e) pontja zárja ki.

Budapest, 2018. február 28.

Dr. Sperka Kálmán s.k. a tanács elnöke, Dr. Mudráné dr. Láng Erzsébet s.k. előadó bíró, Dr. Sugár Tamás s.k. bíró

A kiadmány hitelül:
tisztviselő